

Η Σημασία της Επικοινωνίας Εκπαιδευτικών - Γονιών

Το Παράδειγμα της Ένεργητικής Ακρόασης

Περί διαπροσωπικής επικοινωνίας...

- Δυναμική διαδικασία αλληλεπίδρασης μεταξύ δύο ή περισσότερων ανθρώπων, οι οποίοι εναλλάσσονται στο ρόλο του πομπού και του δέκτη
- Καθώς ανταλλάσσουν μηνύματα, με στόχο να καταλήξουν σε ένα κοινό νόημα ή συμπέρασμα.
- Ορίζει και δίνει υπόσταση σε κάθε ανθρώπινη σχέση.
- Έμφυτη ικανότητα - δυνατότητα περαιτέρω εξέλιξης.
- Περιλαμβάνει:
 1. Την λεκτική επικοινωνία μέσα από τη χρήση της γλώσσας.
 2. Την μη λεκτική επικοινωνία που είναι συμπληρωματική προς τον λόγο και ο σημαντικότερος τρόπος έκφρασης των συναισθημάτων.

Περί διαπροσωπικής επικοινωνίας συνέχεια...

- Η επικοινωνιακή ικανότητα αυξάνεται ανάλογα με:
 1. Το ενδιαφέρον για τη σχέση.
 2. Την πεποίθηση του ατόμου ότι μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία στην περίπτωση.
 3. Την πρόβλεψη ότι θα υπάρξει προσωπικό όφελος από τη διαδικασία αυτή.
- Το είδος της επικοινωνίας και η δυναμική της σχέσης που θα αναπτυχθεί προσδιορίζονται και επηρεάζονται από:
 1. Τον σκοπό της επικοινωνίας.
 2. Το πλαίσιο και τους κανόνες που προσδιορίζουν τις επιθυμητές συμπεριφορές των ανθρώπων μέσα σε αυτό.
 3. Τα ατομικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων.

Γιατί αναφερόμαστε στις διαπροσωπικές δεξιότητες του εκπαιδευτικού;

- Η σχέση που αναπτύσσουν οι γονείς κατά την συναλλαγή τους με τους εκπαιδευτικούς αποτελεί για το παιδί έναν συμπληρωματικό **σύνδεσμο** ανάμεσα στο σχολείο και την οικογένεια.
- Η αποτελεσματική **επικοινωνία** μεταξύ σχολείου και οικογένειας και η **συμφωνία** γύρω από τις προσδοκίες που έχουν από τα παιδιά και τα αποδεκτά πρότυπα συμπεριφοράς αυξάνει την **προσαρμογή** των παιδιών στο σχολείο και **διευκολύνει** την ανάπτυξή τους.
- Η **διαπροσωπική επικοινωνία** του εκπαιδευτικού με τους γονείς και με τους μαθητές επηρεάζει σημαντικά τη διαμόρφωση του **συναισθηματικού κλίματος** του σχολείου.

Γιατί αναφερόμαστε στις διαπροσωπικές δεξιότητες του εκπαιδευτικού;

Αντίθετα,

- Η έλλειψη συμμετοχής και εμπλοκής των γονιών στο σχολείο και ιδίως η ύπαρξη διαφωνίας μεταξύ γονιών-εκπαιδευτικών συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη συμπεριφορών σχολικού εκφοβισμού στα παιδιά.
- Σε αυτήν την περίπτωση, τα παιδιά αντιμετωπίζουν διλλήματα ως προς τη δέσμευσή τους σε διαφορετικούς κανόνες και νιώθουν διχασμένα, καθώς λαμβάνουν αντιφατικά μηνύματα από το σχολείο και την οικογένεια.

Ειδικότερα,

- Θεωρούνται πολύτιμες στη διαχείριση περιστατικών σχολικού εκφοβισμού και αυξάνουν την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης του εκπαιδευτικού για την πρόληψη και αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών.

Το Παράδειγμα της Ενεργητικής Ακρόασης: Βασικά Συστατικά

Ενεργητική παρουσία

Αντανάκλαση (περιεχομένου
και συναισθημάτων)

Ανοιχτές ερωτήσεις

Ενεργητική Παρουσία: Ορισμός

- Αξιολόγηση των επικοινωνιακών μηνυμάτων που έρχονται από πλευράς του γονιού: ο θυμός συχνά φαίνεται από τα σταυρωμένα χέρια, ο δισταγμός/φόβος από τη σιγανή ομιλία κ.ο.κ.
- Βλεμματική επαφή, συντονισμός στάσης του σώματος, του τόνου της φωνής κτλ., μικρές ενθαρρύνσεις που δείχνουν ότι ο εκπαιδευτικός παρακολουθεί και προτρέπει τη συνέχεια («χμ», «αχά» κ.λπ.).
- Διαμορφώνουν κλίμα που κάνουν το γονιό να νιώθει ότι ο εκπαιδευτικός τον παρακολουθεί, δίνει σημασία στα λεγόμενά του και είναι σε επαφή μαζί του.

Αντανάκλαση Περιεχομένου (παράφραση): Ορισμός

- Επαναδιατυπώνει με σαφήνεια και συντομία τα πιο σημαντικά από αυτά που μόλις είπε ο γονιός:
- Ο εκπαιδευτικός δείχνει ότι παρακολουθεί το περιεχόμενο και τις λεπτομέρειες του γεγονότος που αφηγείται ο γονιός ή των πληροφοριών που του γνωστοποιεί.
- Ενισχύει την επίγνωση του γονιού για αυτά που είπε, βοηθώντας τον να αντιληφθεί την όποια πιθανή σύγχυση και να συνεχίσει.
- Επαληθεύει ότι έχει καταλάβει καλά.
- Συνήθως οι παραφράσεις ξεκινούν με φράσεις όπως: «σας ακούω να μου λέτε ότι...», «φαίνεται σαν να...», «μου λέτε δηλαδή ότι...», «αναρωτιέμαι εάν...»

Αντανάκλαση Συναισθημάτων:

Ορισμός

- Ο εκπαιδευτικός, **καθρεφτίζοντας** τα συναισθήματα του γονιού, καταρχάς του δίνει πληροφορίες για τα συναισθήματα που βιώνει.
- Περιλαμβάνει δηλώσεις από πλευράς του εκπαιδευτικού που εμπεριέχουν λέξεις σχετικά με συναισθήματα όπως: «**Φαίνεται πως έχετε θυμώσει**», «**Δείχνετε απογοητευμένη**», «**Μοιάζετε πολύ πιεσμένος**» κτλ.
- Ο γονιός νιώθει **ανακούφιση** από την αναγνώριση των συναισθημάτων του και από την αίσθηση ότι ο εκπαιδευτικός τον καταλαβαίνει και αυξάνεται η συνειδητότητά του.
- Είναι ένας τρόπος να αποκτήσει **ενημερότητα** για τα συναισθήματά του, αντί να τα εκδραματίσει.
- Χρειάζεται **προσοχή**: Ο εκπαιδευτικός **δεν υποβάλλει** στο γονιό συναισθήματα που ο ίδιος πιστεύει ότι βιώνει αλλά τα διερευνά **εφράζοντας** κατανόηση και αποδοχή!

Ανοιχτές Ερωτήσεις: Ορισμός

- Χρησιμοποιούνται για να διερευνήσουμε μία κατάσταση, να συλλέξουμε πληροφορίες και παραδείγματα.
- Δεν απαντιούνται με «ναι» ή «όχι», δεν δίνονται εναλλακτικές απαντήσεις. Π.χ. «Θεωρείτε ότι ο Γιώργος του έστειλε αυτό το απειλητικό μήνυμα»; **VS** «Ποιος νομίζετε ότι του έστειλε αυτό το απειλητικό μήνυμα»;
- Βοηθούν το γονιό να διερευνήσει σκέψεις και συναισθήματα γύρω από ένα γεγονός, ενώ ακούγοντας τον εαυτό του τα συνειδητοποιεί και ο ίδιος.
- Αποφεύγουμε τις ερωτήσεις του «γιατί», καθώς είναι «απειλητικές», βάζουν τον γονιό στο στόχαστρο και προκαλούν αμυντικότητα!

Π.χ. “Αναρωτιέμαι πώς και δεν ήρθατε στη συνάντηση των γονέων”; **VS** “Γιατί δεν ήρθατε στην συνάντηση των γονέων”;

Ανοιχτές Ερωτήσεις: Παραδείγματα

- Ανάπτυξη ενός θέματος: π.χ. «Μπορείτε ή Θέλετε να μου πείτε περισσότερα γι' αυτό»;
- Απόσπαση παραδείγματος συγκεκριμένης συμπεριφοράς: π.χ. «Μπορείτε να μου δώσετε ένα συγκεκριμένο παράδειγμα γι' αυτό που λέτε»; «Τι εννοείτε όταν λέτε το τάδε»;
- Ερωτήσεις του «Τι» «Πώς» «Θα»: αφήνουν μεγαλύτερα περιθώρια για ανάπτυξη:
- «Τι»: οδηγούν τον ερωτώμενο να μιλήσει για γεγονότα και λεπτομέρειες μιας κατάστασης. π.χ. «Τι σας έχει πει η κόρη σας γι' αυτό»;
- «Πώς»: οδηγούν τον ερωτώμενο να μιλήσει για την πορεία και τη σειρά καθώς και για τη διαδοχή των συναισθημάτων. π.χ. «Πώς συνέβη αυτό» ή «Πώς αισθάνεστε γι' αυτό»;
- «Θα»: θεωρούνται οι πιο ανοιχτές προσκλήσεις για συζήτηση και προσφέρουν τη λιγότερη καθοδήγηση. π.χ. «Θα ήταν βοηθητικό για εσάς να έχουμε πιο συχνή επικοινωνία ώστε να μπορέσουμε να αντιμετωπίσουμε από κοινού αυτό το πρόβλημα»;

Πώς ορίζεται η ενσυναίσθηση;

- Η θέαση της εξωτερικής πραγματικότητας μέσα από τα μάτια του άλλου.
- Προϋποθέτει την ικανότητα να φανταστεί ο εκπαιδευτικός τον εαυτό του στη θέση του γονιού και να ανταποκριθεί συναισθηματικά στα συναισθήματα που βιώνει ή εκφράζει σε μια δεδομένη στιγμή ο γονιός.
- Περιέχει το άμεσο και ειλικρινές ενδιαφέρον του εκπαιδευτικού προς τον γονιό και την αντιμετώπισή του ως άτομο με αξία.

Πώς ορίζεται η ενσυναίσθηση;

- Συνιστά **υπέρβαση** της εγωκεντρικότητας από τον εκπαιδευτικό και την ενασχόληση με τα πραγματικά συναισθήματα και την οπτική του γονιού, με τον τρόπο που αυτός τα βιώνει.
- Συνιστά **αποδοχή** του γεγονότος ότι η πραγματικότητα έχει πολλές **αληθινές οπτικές** και ότι σε μία προβληματική κατάσταση κάθε πλευρά εκφράζει τη δική της **αλήθεια**.
- Η προσπάθειά του εκπαιδευτικού έγκειται στο να δει μέσα από αυτές τις διαφορετικές οπτικές με στόχο να τις **συνθέσει** για να έχει μια πιο σφαιρική εικόνα της πραγματικότητας και όχι να επιβεβαιώσει ή να απορρίψει την μία ή την άλλη.

Παράδειγμα : Ενεργητική ακρόαση

Γονιός

Γ: Κυρία Παπαδοπούλου, ο Μηνάς τον τελευταίο καιρό έρχεται στο σπίτι τρομαγμένος και το πρωί δεν θέλει να έρθει στο σχολείο. Έχει αρχίσει μάλιστα να «χάνει» χρήματα και πράγματα και υποψιάζομαι ότι είναι πάλι αυτός ο Κώστας! Πού θα πάει επιτέλους αυτή η κατάσταση; Πρέπει να κάνετε κάτι άμεσα! Απαιτώ να διώξετε αυτόν τον Κώστα από το σχολείο! (έχει τα χέρια σταυρωμένα και μιλάει με ένταση)!

Ενεργητική παρουσία Εκπαιδευτικού

Ε: (κάνει βλεμματική επαφή με τον γονιό και με ήρεμο τόνο που εκφράζει ενδιαφέρον του λέει):

Αντανάκλαση συναισθήματος & περιεχομένου Εκπαιδευτικού

«Κύριε Βασιλείου, ακούγεστε πολύ αναστατωμένος με τις αλλαγές στη συμπεριφορά του γιου σας. Φαίνεται πως τα προβλήματα που είχε παλιότερα με τον Κώστα σας βάζουν σε υποψίες ότι αυτός τον ενοχλεί πάλι, και αυτό σας θυμώνει πολύ».

Ανοιχτή ερώτηση Εκπαιδευτικού

Ε: «Μπορείτε να μου πείτε περισσότερα για τις αλλαγές που παρατηρείτε»;

Και μετά από αυτή την εισαγωγή...

...θα έχουμε την ευκαιρία να ανακαλύψουμε και να βιώσουμε στην πράξη τον τρόπο με τον οποίο ο τρόπος **επικοινωνία** μπορεί να **διευκολύνει** ή να **εμποδίσει** τη σχέση γονιών - εκπαιδευτικών!